

සිංහල බෞද්ධ සාහිත්‍යයක්

අද්‍යයන සිංහල බෞද්ධ සාහිත්‍යයක් වේ ද? ප්‍රශ්නයට පිළිතුර පැහැදිලිව ම නැත යන්න ය. මෙයින් අදහස් කරන්නේ සිංහල බෞද්ධ සාහිත්‍ය කෘති එකකවත් නැතැයි යන්න නො වේ. සමස්තයක් ලෙස ගත්කල වර්තමානයෙහි සිංහල බෞද්ධ සාහිත්‍යයක් නිර්මාණය නො වේ. මා එවැනි නිගමනයකට පැමිණෙන්නේ සියලු සිංහල සාහිත්‍ය කෘති (එනම් සිංහලෙන් ලියැවෙන සාහිත්‍ය කෘති) කියවා දැයි කෙනකුට ප්‍රශ්න කළ හැකි ය. එයටත් පැහැදිලි පිළිතුරක් ඇත. මා සියලු සිංහල සාහිත්‍ය කෘති තබා සිංහල සාහිත්‍ය කෘති බහුතරයක්වත් කියවා නැත. වැඩිදුර යෑමට පෙර තවත් කරුණක් කිව යුතු ය. අද්‍යයන යනුවෙන් මා විසින් හැඳින්වෙන්නේ පසුගිය දශක දෙක තුනක කාලයක ලියන ලද කෘති පමණක් නො වේ. පසුගිය සියවසේ ලියන ලද කෘති සමස්තයක් ලෙස අද්‍යයන සාහිත්‍ය කෘති යනුවෙන් හැඳින්වෙයි.

වර්තමානයෙහි සිංහල බෞද්ධ සාහිත්‍ය කෘති පළ නොවීමට ප්‍රධාන ම හේතුව මෙරට උගතුන් යැයි කියාගන්නා අය බුද්ධියෙන් සිංහල බෞද්ධ නො වීම ය. ඔවුන් හැඟීමෙන් සිංහල බෞද්ධ විය හැකි ය. එහෙත් බුද්ධිමය වශයෙන් ඔවුහු බටහිර යුදෙව් ක්‍රිස්තියානි සංස්කෘතියට අයත් වෙති. සිංහල නවකතාව, සිංහල කෙටිකතාව ඉදිරියට නොයන්නේ යැයි නොයෙකුත් මැසිවිලි නැගෙයි. ඉදිරියට යෑමක් තබා සිංහල නවකතා, සිංහල කෙටිකතා ලියැවෙන්නේ ද යන්න ද ප්‍රශ්නයකි. අද සිංහලෙන් කෙටිකතා, නවකතා, කවි ආදිය ලියැවෙන බව සැබෑ ය. එහෙත් සිංහලෙන් ලියැවුණු පමණින් එ සිංහල කෘති බවට පත්වන්නේ ද?

සිංහලෙන් ලියූ පමණින් කෘතියක් සිංහල වන්නේ නම් සිංහලෙන් ඉගැන්වෙන භෞතික විද්‍යාව හා ගණිතය ද සිංහල භෞතික විද්‍යාවක් හා සිංහල ගණිතයක් විය යුතු ය. අපි සිංහලෙන් බටහිර භෞතික විද්‍යාව හා බටහිර ගණිතය උගන්වමු. සිංහල බෞද්ධ භෞතික විද්‍යාවක් හා සිංහල බෞද්ධ ගණිතයක් යම් දිනක බිහිවනු ඇත. එ විද්‍යාව හා ගණිතය එසේ වෙන්නිරීමට හැකි වේවි ද යන්න ම ප්‍රශ්නයක් වනු ඇත.

කෙටිකතාව හා නවකතාව අපට බටහිරින් ලැබුණු සාහිත්‍යාංග වෙයි. බටහිර කෙටිකතාව හා නවකතාව බිහි වී ඇත්තේ නිව්ටෝනීය සුඝනාදරයෙහි ය. නිව්ටෝනීය සුඝනාදරයෙහි ප්‍රධාන අංග අතර ඊනියා වාස්තවිකත්වය, යථාර්ථවාදී බව, විශුක්ත බව, විශ්ලේෂණාත්මක බව, මිනිසුන් හා වස්තු නිරීක්ෂකයාගෙන් හෝ නිර්මාණකරුගෙන් ස්වායත්ත ව හැසිරෙන බව, එ හැසිරීම් රටා ද නිරීක්ෂකයාගෙන් ස්වායත්ත හා වාස්තවික බව, එහෙත් එ රටා මිනිසුන්ට “සොයාගත” හැකි බව අවබෝධ කරගත හැකි බව ආදිය වෙයි.

බටහිර ඊනියා යථාර්ථවාදී නොවන නවකතා ද ඇතැයි කීමට බොහෝ දෙනා ඉදිරිපත් වනු ඇත. රොමැන්ටික් යනුවෙන් හැඳින්වෙන නවකතා මෙන් ම කල්කා ආදීන්ගේ ශෛලියට ලියැවුණු නවකතා ද ඔවුන් එ සඳහා උදාහරණ ලෙස ඉදිරිපත් කරනු ඇත. රොමැන්ටික් යනුවෙන් කියැවෙන නවකතා පැරණි යුරෝපීය කතාවල නූතනත්ව ස්වරූපය වන අතර කල්කා ආදීහු ඊනියා යථාර්ථවාදයෙන් ඉවත්වූයේ තව තවත් විශුක්ත වීමෙනි. එ පෙරදිග සම්ප්‍රදායන් සමග සැසඳිය නොහැක්කේ පෙරදිග කෘති විශුක්තයට වඩා සංයුක්තයට නැඹුරු වීම නිසා ය.

බටහිර පළවන විවිධ මතිමතාන්තර ඊනියා සිංහල පාඨකයාට හඳුන්වා දීමට කැස කන්නෝ, එසේ කෙළේ යැයි තමන්ගේ ම මෙන් ම අන් අයගේ ද සහතික පළ කරවාගන්නෝ මෙරට එමට සිටිති. මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ මහතා ඊනියා යථාර්ථවාදී බටහිර නවකතාව සිංහල පාඨකයාට හඳුන්වා දුන්නේ යැයි පිළිගැනීමක් වෙයි. එමෙන් ම පශ්චාත්නූතනවාදය සිංහල පාඨකයාට හඳුන්වා දීමේ ශෞරවයට හිමිකම් කියන්නෝ ද මෙරට වෙති. මේ කොයි කවුරුත් හඳුන්වා දෙන්නෝ වෙති. අද භාවිතා කෙරෙන වාණිජ්‍යවාදී වචන යොදාගතහොත් මොවුහු සේලස් රෙප්ලා හෙවත් වෙලෙදු නියෝපිතයෝ වෙති. ඔවුන්ට එ සඳහා කොමිස් මුදලක් නොලැබෙනවා විය හැකි ය. එහෙත් ඔවුහු ද වෙලෙදු නියෝපිතයන් මෙන් ම යම් භාණ්ඩයක් හඳුන්වා දෙන්නෝ පමණක් ම වෙති.

ජාතක කතා බටහිර කෙටිකතා හා සමාන නො වේ. ජාතක කතාවෙහි ඊනියා යථාර්ථවාදයක් ඇතැයි පෙන්වීමට තැත්කළ මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ මහතා බුදු දහම බටහිර විද්‍යාව ඇසුරෙන් නිවැරදි යැයි පෙන්වීමට තැත්කරන අය මෙන් ක්‍රියා කෙළේ ය. ජාතක කතාවලින් යම් සමාජ ශෝධනයක් සිදු විය. ජාතක කතා දේශනා කෙරී ඇත්තේ හුදු රස

වින්දනය සඳහා නො වේ. එහි අරමුණ පුද්ගලයන් යහමගට යොමු කිරීම ය. යහමග යනු ඊනියා වාස්තවික වූ මාර්ගයක් ද නො වේ. බෞද්ධ සංස්කෘතියක යහමග තීරණය වන්නේ නිවනට සාපේක්ෂව ය. බටහිර කෙටිකතා ලියැවෙන්නේ මිනිසුන් හා ගැහැණුන් නිවනට සාපේක්ෂව යහමගක යැවීමට නො වේ. ඊනියා යථාර්ථයේ කෙටිකතාවල අරමුණ ඊනියා යථාර්ථය (දැන් බටහිර ඊනියා පශ්චාත්තනනවාදී අදහස් අනුකරණය කරන්නට අනුව නම් ඊනියා යථය) නිරූපණය කිරීම ය.

මේ ඊනියා යථාර්ථය අප දැනගන්නේ කෙසේ ද? බුදුදහමින් ද? නැත. එහි දී අවසන් වශයෙන් බලපාන්නේ බටහිරයන් විසින් පසුගිය අවුරුදු පන්සීයක පමණ කාලයක් තිස්සේ නිර්මාණය කර ඇති දැනුම ය. ඊනියා යථාර්ථය නිරූපණය වන්නේ අධිපතිවාදී බටහිර දැනුමට සාපේක්ෂව ය. මාක්ස්වාදීහු එහි දී මාක්ස්වාදය යොදා ගනිති. පශ්චාත්තනනවාදීහු පශ්චාත්තනනවාදය යොදා ගනිති. බටහිර සාහිත්‍ය කෘති බොහෝමයක ඊනියා යථාර්ථය නිරූපණය කෙරීම පමණක් සිදුවෙයි. ඉන් එතාට ගොස් පණිවුඩයක් දීම වැරදි යැයි බටහිර සාහිත්‍ය විචාරකයෝ කියති. ජාතක කතාවෙහි පැහැදිලි පණිවුඩයක් වෙයි. බුදුදහමට අනුව ජීවත්වීමට එ කතාවලින් අනුබල කෙරෙයි.

බටහිර සාහිත්‍ය විචාරකයන් සාහිත්‍යයෙන් පණිවුඩ දීම වැරදි යැයි කීව ද බටහිර සාහිත්‍ය කෘතිවලින් ද පණිවුඩ ලැබෙන බව ඔවුහු නො දකිති. පණිවුඩ දීම වැරදි යැයි කීම ද පණිවුඩයක් වෙයි. කෙසේ වෙතත් බටහිර සාහිත්‍ය කෘතිවලින් බටහිර ජීවන ක්‍රමයට ප්‍රචාරයක් ලැබෙන අතර එ යහපත් ය යන පණිවුඩය අපට ලැබෙයි. මෙරට පසුවත් කී දෙනෙක් බටහිර ජීවන ක්‍රමය සමග සංසන්දනය කරමින් අපේ සාම්ප්‍රදායික ජීවන ක්‍රමය හැදෑරීමට පත්කරත් ද? එ පණිවුඩ අපට ලැබෙන එක් මාර්ගයක් වනුයේ සාහිත්‍යය ය. සාහිත්‍ය කෘතියෙන් නිරූපණය වන්නේ ඊනියා යථාර්ථය නම් එ අනුව ජීවත්වීමේ ඇති වරද කුමක් ද යන ප්‍රශ්නය මිනිසුන්ගේ සිත්වල පැන නගී. මිනිසුන්ගේ ආශාවන් වර්ධනය කිරීමෙන් තොරව බටහිර සමාජ ක්‍රමයට පැවැත්මක් නැත. ආශාවන් මර්දනය කිරීමට ඉගැන්වෙන සාහිත්‍යයක් අද මෙරට නිර්මාණය වන්නේ ද? පේරගාටා හා පේරිගාටාවල අරමුණ ඊනියා යථාර්ථයක් නිරූපණය කිරීම නො වේ. ආශාවන් (ලෝභය) ද්වේෂය මෝහය නැතිකිරීමෙන් සැනසීමක් ලැබිය හැකි බව එයින් කියැවෙයි. පේරගාටා පේරිගාටා ගැන කියන ලියන කියා ඇති ලියා ඇති මෙරට සාහිත්‍යකරුවන් කී දෙනෙක් තම කෘතිවලින් ආශාවන් මර්දනය කිරීමේ පණිවුඩය ලබා දී ඇත් ද?

දැන් වසර සියයක පමණ කාලයක් තිස්සේ සමස්තයක් වශයෙන් ගත්කල ඊනියා උගතුන් අතින් සිංහල බෞද්ධ සාහිත්‍යයක් නිර්මාණය වී නැත. බොහෝ දෙනා තැත්කරන්නේ මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ මහතා අනුගමනය කරමින් ඊනියා යථාර්ථවාදී විශුක්ත සාහිත්‍ය කෘති නිර්මාණය කිරීම ය. මේ සම්බන්ධයෙන් විදුසර පුවත්පතේ අපේ ප්‍රවාද යටතේ මා ලිපි රාශියක් ම ලියා ඇත. මෙවැනි කෙටි ලිපියකින් එ සියල්ල විස්තර කළ හැකි නො වේ.

අද ජීවත්වන සාහිත්‍යකරුවන්ගෙන් කිහිප දෙනෙකු පමණක් දැනුවත් ව හෝ නොදැනුවත් ව හෝ වෙනත් මගක් ගන්නා බවක් පෙනෙන්නට ඇත. ජයසේන ජයකොඩි හා ගුණදාස අමරසේකර මහත්වරු ඉන් ප්‍රධාන වෙති. නාට්‍යකරුවකු ලෙස උදයසිරි වික්‍රමරත්න මහතා ද වෙනත් මගක් සෙවීමට උත්සාහ ගන්නේ යැයි මම විශ්වාස කරමි. (මා ජයකොඩි මහතා කළ ද සුදු ද යන වගවත් නොදන්නා අතර අමරසේකර මහතා හා වික්‍රමරත්න මහතා එදා කෙසේ වෙතත් අද මා ගැන දරන්නේ එතරම් සුහද හැඟීමක් නොවන බව දනිමි) සාහිත්‍ය කෘතියකින් ඊනියා යථාර්ථයක් නිරූපණය වන්නේ යැයි කියමින් බටහිර මතවාද මෙරට ප්‍රචාරය කරමින් අප බටහිර සංස්කෘතික යටත්විජිතවාදයට තව තවත් යටකරමින් බටහිර ජීවන සම්ප්‍රදාය මෙරට ප්‍රචලිත කරන අනුකාරක සාහිත්‍යකරුවෝ කිසි දිනෙක සිංහල බෞද්ධ සාහිත්‍යයක් ගොඩ නො නගති. එහෙත් අද සමාජයේ මතවාදී ආධිපත්‍යය ඔවුන් සතු බැවින් ඔවුන්ගේ කෘති ඊනියා සාහිත්‍ය විචාරකයන්ගේ පැසසුමට භාජනය වෙයි.

මෙහි දී අමරසේකර මහතා ගැන වචනයක් දෙකක් සඳහන් කළ යුතු ය. ඔහු සාහිත්‍යකරුවකු ලෙස මුල දී සර්වචන්ද්‍ර මහතා අනුගමනය කෙළේ ය. පසුව ඊනියා යථාර්ථවාදී සාහිත්‍යකරුවකු ලෙස මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ මහතා ගුරුත්වයෙහි ලා සැලකී ය. අදත් ඔහුගෙන් ඇසුවහොත් කියනු ඇත්තේ තමා ඊනියා යථාර්ථවාදී සාහිත්‍යකරුවකු බවත් එතැනින් ඔබ්බට ගොස් සමාජ විශ්ලේෂණයක් ඉදිරිපත් කරන බවත් ය. විශේෂයෙන් ම නවකතාකරුවකු සමාජ විශ්ලේෂකයකු විය යුතු බව එ මහතාගේ අදහස ය. එහෙත් වත්මන් බටහිර නවකතාව සමාජ විශ්ලේෂණයෙන් බැහැර වී ඇත.

මිලාන් කුන්දේරා තම ආර්ථි ඔහු ද නවල කෘතියෙන් කියන්නේ එ බව ය. බටහිර නවකතාවෙන් එකල සමාජ විශ්ලේෂණයක් වූ බව සැබෑ ය. බටහිර සමාජ විද්‍යාව ඇති වූ මුල් කාලයේ දී ප්‍රශ්නයක් වී ඇත්තේ සමාජ විශ්ලේෂණය සඳහා නවකතාව තිබිය දී සමාජ විද්‍යාවක් අවශ්‍ය ඇයි ද යන්න ය. එහෙත් සෑම දෙයක් ම එකිනෙකින් වෙන් කෙරෙන බටහිර සම්ප්‍රදායේ අද නවකතාව සමාජ විද්‍යාවෙන් වෙන් කිරීම සඳහා නවකතාවට ම ආවේණික වූ ගුණාංග කවරේදැයි සොයා බලයි. කුන්දේරා තම කෘතියෙන් කරන්නේ මේ අංග කවරේදැයි දැනගැනීමට උත්සාහ කිරීම ය. බටහිරයේ දැන් සමාජ විශ්ලේෂණය සමාජ විද්‍යාවට භාර දී නවකතාවේ භාෂා ප්‍රයෝග ආදිය හඳුනාගැනීමට උත්සාහ කරති.

එහෙත් අමරසේකර මහතා සමාජ විශ්ලේෂකයකු ලෙස තවමත් විසිවැනි සියවසේ මුල් භාගයේ බටහිර නවකතාව ගැන සිතයි. මා ඔහු අගය කරන්නේ එ නිසා නොව විශේෂයෙන් ම ගමනක මුල කෘතියෙන් ඇරඹී නවකතාවලින් ඔහු විශ්‍රක්තය බැහැර කරන බැවිනි. එ නවකතාවල දක්නට ලැබෙන වර්ත සංග්‍රහය ය. පෙරගාච්චල මෙන් එ වර්ත කවරේදැයි අපි හඳුනමු. එමෙන් ම එ මහතා පැහැදිලි පණිවුඩයක් තම නවකතාවලින් ඉදිරිපත් කරයි. එ පණිවුඩය මෙරට කිනම් ආකාරයක සමාජ ක්‍රමයක් ඇතිවිය යුතු ද යන්න අරභයා ය. එ සමාජ ක්‍රමය නිවනට සාපේක්‍ෂව යහමගක් ඉදිරිපත් නොකරන්නක් විය හැකි ය. තවමත් හැඟීමෙන් පමණක් සිංහල බෞද්ධයකු වූ එහෙත් බුද්ධිමය වශයෙන් සිංහල බෞද්ධයකු නොවූ එ මහතාගෙන් එවැන්නක් බලාපොරොත්තු විය නො හැකි ය. එහෙත් මෙරටට ආවේණික වූ සමාජයක් ගැන එ මහතාට හැඟීමක් ඇත. අමරසේකර මහතාගේ නවකතා වැලෙහි කියවෙන පණිවුඩය හා එහි එන වර්ත පිළිබඳ ව මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ මහතා ජීවත් ව සිටියේ නම් සතුටු නොවනු ඇත. කුමාරතුංග මුනිදාස මහතාගේ පියසමර කෘතියෙහි කියවෙන එ මහතාගේ පියා සාධාරණ (පොදු යන ඇරැචින්) පියකු වී නම් එ කෘතිය විශේෂට කෘතියක් විය හැකිව තිබිණි යැයි වික්‍රමසිංහ මහතා කියා ඇත. එයින් අදහස් වන්නේ එහි සඳහන් පියා විශ්‍රක්ත පියකු වී නම් මැනවි ය යන්න ය. අමරසේකර මහතාගේ කතාවල එන පියදාස හා අනෙක් සංග්‍රහය වර්ත ගැන මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ මහතා තම අප්‍රසාදය පළකිරීමට තිබිණි.

අපේ පැරණි සාහිත්‍යය සිංහල බෞද්ධ සාහිත්‍යයක් වෙයි. එයට ප්‍රධාන හේතුව ගුරුළුගේමී විද්‍යාවක්‍රවර්ති ආදීන් බුද්ධිමය වශයෙන් ද සිංහල බෞද්ධයන් වීම ය. අවාසනාවකට අප ලබන බටහිර ක්‍රිස්තියානි අධ්‍යාපනය හේතුකොටගෙන බොහෝ උගත්තු අද බුද්ධිමය වශයෙන් යුදෙව් ක්‍රිස්තියානි සංස්කෘතියට අයත් වෙති. ඔවුන්ගේ උගත්කම වැඩිවත්ම බුද්ධිමය වශයෙන් සිංහල බෞද්ධ නොවීම ද වැඩි වෙයි. ඔවුන් ලබා ඇති බටහිර දැනුම නිර්මාණය වී ඇත්තේ ශ්‍රීක යුදෙව් ක්‍රිස්තියානි චින්තනයෙනි ය. බුද්ධිමය වශයෙන් සිංහල බෞද්ධ සාහිත්‍යයක් වේවා සිංහල බෞද්ධ විද්‍යාවක් වේවා බිහිවිය හැක්කේ සිංහල බෞද්ධ චින්තනයක ය. සිංහල බෞද්ධ චින්තනයක නිර්මාණ කිරීමට අනිවාර්ය අවශ්‍යතාවක් වනුයේ ශ්‍රීක යුදෙව් ක්‍රිස්තියානි චින්තනයෙන් මිදීම ය.

නමුත් ද සිල්වා.